

Samskattproblemet

Taler

Eva Kolstad

Dato

9 april 1959

Sted

Stortinget

- 1 Samskattproblemet er ikke - slik det har sett ut av de foregående innleggene -
bare et problem av våre dager. Det er ikke bare spørsmål om progresjon eller
ikke progresjon. Problemet ligger meget dypere, det gjelder i virkeligheten
ektefellenes status i ekteskapet. Det bør være en naturlig indre sammenheng
5 mellom skattelovens regler om beskatning av ektefeller og bestemmelser i andre
lover som gjelder ektefellenes økonomiske forhold, særlig da ektefelleloven av
1927.

- For å få tak i lovene - i dette tilfellet skattelovens - ånd, må en ikke stirre seg
10 blind på noen tall, men forsøke å gjøre seg kjent med den interessekampen som
gikk forut for loven. Og da er det nødvendig å gå tilbake til de første samlede
skattelovene vi fikk her i landet i 1882. De inneholdt ingen bestemmelser om
særskilt eller felles ligning av ektefellers formue og inntekt. Men spørsmålet
meldte seg, og Finansdepartementet uttalte i 1893:

- 15 «Gift kvinde der er i Besiddelse af lovlig stiftet Særeie, er for dettes
Vedkommende at sidestille med enhver anden økonomisk selvstændig Person
og saaledes efter de kommunale Skattelover og Statsskattekundgjørelsens
almindelige Regler særskilt skattepliktig af sin Formue i og Indtægt af Særeiet.
20 Ligesom altsaa Manden ikke vil kunne skatlægges af Hustruens Formue i og
Indtægt af hendes Særeie, saaledes er Hustruens egen Skattepligt selvfølgelig
betinget af, at Indtægten naar op til det mindste skatbare Beløb.»

- En må her tenke på at gifte kvinner ganske nylig i 1888, var blitt myndige på
25 linje med sine ugifte medsøstre.

Denne uttalelsen fra Finansdepartementet som innebar at den gifte kvinnens
formue og inntekt skulle være skattefri hvis den ikke nådde opp i det minste
skattbare beløp, falt enkelte skattemyndigheter tungt for brystet. I 1904 uttalte

Ligningsutvalget at:

«den nuværende regel, at hustru, der har særeie, er særskilt skattesubjekt, medfører en umotivert skattelettelse derigjennem, at begge ægtefæller faar skattefrit fradrag.»

Skattelovkomiteen, som forberedte skatteloven av 1911, foreslo defor å innføre felles ligning av ektefeller. Det var ikke bare den umotiverte skattlettelsen som lå bak, men det ble oppgitt en grunn til for dette overraskende skrittet:

«I Preussen blir baade hustru og barn beskattet paa familieoverhovedets haand, Regler af denne art bør formentlig have ogsaa hos os.»

Da saken kom opp til behandling i Odelstinget i 1911, etter at den hadde gått glatt og uten kommentarer gjennom alle instanser, tok tingets eneste kvinnelige representant, Anna Rogstad, ordet til en forsiktig, liten bemerkning: Sett at mannen intet tjener eller eier, men hustru gjør det, - er det ikke da underlig at det likevel er mannen som skal lignes?

Etter hennes og andres merknader som fulgte, gikk saken tilbake til komiteen som skulle ta paragrafen opp til ny behandling. Alt neste dag lå resultatet av den behandlingen på bordet i Stortinget, og da var det flere som kom med innvendinger. Uttrykket «særbeskatning av ekteskapet» så dagens lys for første gang. Det ble foreslått at hustru også skulle kunne begjære seg særskilt lignet av særeiemidler og av utbytte av sin selvstendige virksomhet. Ny tilbakesending til komiteen fulgte, og ny debatt. Anslaget mot gifte kvinners økonomiske selvstendighet var slått tilbake for denne gang, og skatteloven av 1911 lot ektefellen velge mellom felles og særskilt ligning.

Men de lærde kunne ikke bli enige om hvordan de skulle tolke bestemmelsen. I 1912 uttalte Finansdepartementet at denne adgangen måtte være avhengig av om hennes særinntekt lå over den laveste skattbare inntektsgrense i vedkommende distrikt. Det er altså om igjen skattesubjektet man er redd for å miste.

Bare fire år senere - i 1916 - uttalte imidlertid samme departement at hustruens adgang til særskilt ligning måtte stå henne åpen, selv om hennes inntekt ikke nådde opp til laveste skattbare inntektsgrense. Ikke noe rart at det rådet

70 forvirring i ligningskretser, så Ligningsutvalget i 1921 fant grunn til å komme med et nytt forslag i saken. Da ville plutselig Ligningsutvalget avskaffe hustruens adgang til særskilt ligning, for det første fordi man ikke fant det riktig at hennes inntekt skulle unngå beskatning hvis det var for liten, for det andre fordi ektefellene ved særskilt ligning oppnådde dobbelt fradrag for
75 livsforsikringspremie hvis begge var forsikret, og for det tredje fordi den progressive beskatning - som den gang var forholdsvis moderat - ble for lett å bære når de ble lignet hver for seg.

Finansdepartementet godtok disse argumentene uten videre. Det samme gjorde
80 Stortingets finanskomite, og 17. januar 1921 ble § 16 i landsskatteloven vedtatt enstemmig og uten debatt i sin nye form. Begrunnelsen var tynn, og prinsippene for skatteleggingen ble forbigått i stillhet.

Fjorten dager senere var man kommet til byskattelovens §11. altså den
85 tilsvarende paragrafen. Da tok det daværende stortings eneste kvinne ordet. Det var Karen Platou som hadde vært fraværende da landsskatteloven var oppe til behandling. Hun var ikke enig i den vedtatte endringen i landsskatteloven § 16. og sa:

90 «Jeg kan ikke se det paa anden maate, end at resultatet af hustruens arbeide blir det, at mand og hustru til sammen faar lov til at betale en uforholdsvis høi skat».

Karen Platou henstilte til Lagtinget at det skulle ta samskattbestemmelsen opp
95 til diskusjon med tanke på å beholde adgangen til særskilt ligning, for § 16 var jo vedtatt, så det var for sent å gjøre noe med den.

Til dette svarte Finansdepartementets sjef, Hagerup Bull - nokså bemerkelseverdig siden det var han som hadde fremmet forslaget om samskatt:

100

«det er meget let at gjøre indvending mot den ordning som man foreslaar. Det er i mine tanker alt andet en tiltalende, alt andet end rigtig ogsaa fra skattepolitisk standpunkt, at for eksempel et par forlovede, som hver tjener paa sin kant og da skatter hver for sig, faar skattefrit fradrag hver for sig; men naar de
105 gifter sig, skal deres indtægter slaas sammen og de faar et enkelt skattefrit fradrag - det er ikke nogen fuldkommen ordning. Det er slet ikke saa at jeg anser det ideelt, at man sætter pekuniær straf for at indgaa egteskab. Og det er det

110 loven, den nugjældende lov gjør. Men der er mange ufldkommenheder som man maa med det samme ta under revision.

det er min mening, at man saasnart raad er maa se til at komme til forandrede regler paa dette omraade, og saavidt det staar til mig, skal jeg stræbe efter at saa kan bli tilfældet snarest mulig.»

115

Statsråden antydet også at det ville være riktig at den utearbeidene hustru fikk fradrag for utgifter til inntekts ervervelse.

120

Etter dette våknet flere av representantene opp, de forstod at det vedtaket de nettopp hadde gjort, ikke var godt nok gjennomtenkt. Men gjort var gjort, en fikk håpe at Lagtinget kunne rette på skaden.

125

I Lagtinget gikk man ut fra at når statsråden hadde lovt å ta opp saken opp igjen, var det ikke så farlig om en innførte fellesligning midlertidig. Statsråden gjentok sitt løfte, og dermed vedtok Lagtinget den første absolutte samskattregelen - og det enstemmig!

130

Men saken ble ikke tatt opp igjen. Hva som kom i veien, er ikke godt å si, muligens skyldes det at Regjeringen gikk av kort etter, og Hagerup Bull hadde da ikke særlig grunn til å holde sitt løfte, når han ikke var finansminister lenger.

135

Senere på våren 1921 ble det nedsatt en komite, som skulle behandle reglene om skattefritt fradrag i sin alminnelighet, og som følgelig også måtte komme inn på ektefellens fradragsrett og beskatning. I mellomtiden hadde Norske Kvinders Nationalraad protestert kraftig mot fellesligningen, og skattekomitene uttalte:

140

»Kvinnerns nasjonalråd fremhever med full rett at den nye ordningen virker urettferdig og lite familievenlig. Man er i almindelighet forlengst kommet bort fra den opfatning, at hustruens særeie strider mot ektesakets idé eller interesse. Det er da ingen grund til på det skatterettslige område å fornekte hennes økonomiske selvstendighet.»

145

Samme komite hadde i 1922 også mot til å innrømme andre ting, nemlig at jobbetiden ikke var uten skyld i den overraskende bestemmelsen som hadde sneket seg inn i skattelovene. Det ble sagt slik:

«Komiteens flertall er ikke utilbøyelig til å anta, at lovendringen av 22de februar 1921 i § 16 (11) er å føre tilbake til de misbruk, som visstnok i ganske stor utstrekning er drevet, derved at mannen har overført midler til hustruens navn for derved å skaffe sig selv eller den tidligere felles formuesmasse en lempeligere beskatning.

Herfor bør det settes en stopper.

Flertallet vil efter dette forslå at det atter åpnes hustruen adgang til å forlange sig særskilt lignet for særeiemidler og utbytte av sin selvstendig virksomhet, men kun for såvidt midlerne og utbyttet ikke skriver sig fra fellesboet eller fra mannen eller fra hennes arbeide for ham eller husstanden eller i hans bedrift.»

Men til tross for disse temmelige åpenhjertige uttalelsene skjedde det ingen ting. Samskatt ble stående i skatteloven. Det er gått 38 år nå.

Som en formildende omstendighet for Stortinget i 1921 kan anføres at fellesligningen den gangen ikke hadde så store økonomiske konsekvenser. Annerledes er det som kjent blitt etter hvert.

Men på den annen side skal en tenkte på at det den gang foregikk atskillig reformarbeid på det lovmessige området, som en kunne vente å se spor av også i skattelovene. Familierettskommisjonen av 1918 holdt på med sitt «Utkast til lov om ektefællers formuesforhold», og i det dokumentet finnes mange tankevekkende momenter, som ikke er uten betydning for vårt aktuelle samskattproblem.

Det er hevet over tvil at familierettskommisjonen tok sikte på å lage en ny lov som ga uttrykk for at den gifte kvinne skulle sikres en selvstendig stilling i samsvar med den utvikling som hadde funnet sted i vårt samfunn. At felleseie og ikke særeie skulle gjelde når ikke annet var avtalt, var en praktisk ordning som kommisjonen etter inngående drøftelse kom til, måtte være den enkleste.

Da lovforslaget ble lagt fram i 1927, pekte Stortingets justiskomite på at kommisjonen nettopp hadde stilt seg som oppgave å finne en ordning av formuesforholdet mellom ektefeller, som skulle sikre hustruen en friere og selvstendigere stiling enn den daværende lovgiving innrømmet henne.

Justiskomiteen uttaler videre:

«Fra et samfundsmessig standpunkt kan der heller ikke efter dens (kommisjonens) mening være nogen betenkelighet ved å gå videre på den vei som man allerede har betrådt ved loven av 29. juni 1888, idet den utvider hustuens rådighet over hennes eiendom. Hun får jo i det vesentlige samme utdannele som mannen, og skaffer sig i lang høiere grad før erhverv utenfor hjemmet.»

195 Jeg har funnet det riktig å trekke fram disse momentene fra forarbeidene til ektefelleloven av 1927, fordi skatteutvalget av 1948 og Ot.prp. nr. 1 ab 1959 begge trekker fram andre bestemmelser i ektefelleloven som støtte for sitt syn, at fellesskapet i ekteskapet er så dominerende at det må få skattemessige konsekvenser, altså felles ligning. Utvalget viser til ektefellelovens regler om
200 gjensidig underholdningsplikt og til representasjonsrett.

Jeg mener derimot at den historiske utviklingen som jeg har forsøkt å skissere, må føre til at den gifte kvinne, som tjener sine egne penger og rår over dem og over de midlene hun har brakt med seg inn i ekteskapet, hun som selv er
205 ansvarlig for sin egen skatt når hun har sendt egen selvangivelse, - hun må også kunne vente at hennes skatt blir regnet ut uten hensyn til hva hennes mann eier eller tjener. Dette er ikke noe spørsmål om skattevedtak, som kan endres fra år til år, det er heller ikke noe spørsmål om klassefradragenes størrelse eller om progresjonstabeller, det er spørsmål om den gifte kvinnens stilling som individ
210 og selvstendig menneske.

Det er i full overensstemmelse med ektefelleloven, med menneskerettighetserklæringen, med regler om statsborgerrett, om adgang til embeter osv., når jeg hevder at en gift kvinne også etter skatteloven bør ha
215 adgang til å bli behandlet som det selvstendige individ hun er. En kvinne bør i samme grad som en mann ha rett til å legge en plan for sitt liv, hun må kunne investere tid og penger i en utdanning med sikte på en fremtidig inntekt av en viss stabil karakter. Vet hun at hennes fremtidige økonomiske stilling blir avhengig av hvilken økonomi hennes mann har, blir grunnlaget for hennes
220 livsplan revet bort.

Ser man på skattelovens regler om beskatning av ektefeller ut fra denne synsvinkel, blir progresjonen, som vanligvis blir trukket fram som den store synder i denne sammenheng bare en medvirkende årsak til at uretten springer så

sterkt i øynene. Jeg er fullt enig i at progresjonen i de siste årene har hatt sterk virkning for skatteyterne. Men jeg mener at skatteproblemet ikke blir løst bare ved å endre progresjonsskalaen. En virkelig løsning av samskattproblemet oppnår en bare ved å gå tilbake dit en befant seg før fellesligningen av ektefeller ble innført, altså bare ved å innføre fullstendig særskilt ligning av ektefellens formue og inntekt igjen. Et onde må gripes ved roten for å bli effektivt og endelig fjernet.

I denne forbindelse er det fristende å trekke fram et dokument av stor kulturhistorisk interesse, som befinner seg i Stortingets arkiver. Det er dokument nr. 92 fra justiskomiteen i 1884, en «Skrivelse fra Digterne Bjørnson, Ibsen, Lie og Kielland angaaende gift Kvindes Særeie». Det som sies der, kan uten vanskelighet gjøres gjeldene for dagens problem, gift kvinnes rett til å bli lignet særskilt. Det heter i brevet av 1884, bl.a.:

«- - - tør vi i en saa alvorlig Sag minde om, at Kjærligheden er en mangfoldig Ting: til Grundlag for varig økonomisk Ordning er den lidet skikket.

Ei heller er det som foreslaaet nok, at den gifte Kvinde kan stifte Særeie, hvis hun vil. Derved kunde let Kravet komme til at se du som en stødende Undtagelse, og saadant skyr gjerne Kvinden.»

Jeg vil tillate meg å karakterisere forslaget fra flertallet i kommunalkomiteen som en «stødende Undtagelse», en liten mulighet til skattelettelse, ved særbehandling, men ingen selvfølgelig rett til behandling på like fot med andre skattepliktige.

Må det være meg tillatt å trekke fram enkelte punkter i Ot.prp. nr. 1 for 1959, som blir gjentatt av flertallet i kommunalkomiteen, punkter som etter min mening nettopp er egnet til å virke støtende, og som røper en diskriminerende tendens, som står i strid med den grunnleggende tanken i en rekke lover.

Først må en da undersøke hva som er årsaken til at departementet, og flertallet, i det hele går inn for en viss skattelettelse for ektefeller med hver sin inntekt, når det for disse instansene fortøner seg som et brudd med gledene regler. Jo, etter at det er pekt på at samskatten fremdeles virker skatteskjerpene for folk med inntekter over gjennomsnittet, sies det:

265 «I en del yrker som krever lang utdanning er tilgangen på fullt kvalifisert utøvelse f.t. ikke tilstrekkelig til å dekke behovet. De gjeldene skatteregler vil kunne være en medvirkende årsak til at kvinner, hvis utdanningen har kostet både den enkelte og samfunnet store beløp, ikke søker ut i ervervslivet.»

270 Og derfor kan altså departementet tenke seg å foreslå at hovedreglen om at ektefellene skal lignedes under ett, blir supplert med en regel som gir adgang til særskilt ligning på visse vilkår. Men det poengteres omhyggelig at dette er en avvikelse, og at særregelens anvendelsesområde er søkt begrenset så sterkt som mulig.

275 Det ligger nær å spørre: Hvilken annen yrkesgruppe ville man våge å by en så sterkt konjunkturbetonet rettighet, en rettighet som man bevisst forsøker å knuse i fødselen?

280 Den aller mest støtende uttalelsen finner en i flertallets forslag til ordlyden i §16, 5. ledd om ektefeller som arbeider i felles bedrift. Det er dette ledd som også Høires mindretall vil sløyfe. Det heter her:

285 «Inntekter av bedrift som tilhører den ene ektefelle eller er felleseie, skal ved anvendelse av reglene i forgående ledd i sin helhet regnes å være vunnet av den ektefelle som må anses som den virkelige utøver av virksomheten, selv om også den annen ektefelle har arbeidet i bedriften.»

Men dette er ikke det verste, for i neste punkt kommer det:

290 «Hvis de to ektefellers innsats anses likeverdig, skal inntektens regnes å være vunnet av mannen.»

Hvis ikke det er diskriminering på grunn av kjønn så vet ikke jeg hva
295 diskriminering er.

I 7. ledd § 16 innfører flertallet i sitt forslag ordet «familieoverhodet». Riktignok innskyter det en forsiktig parentes om at dette kan være faren eller moren. Men man har i alle fall villet innføre et begrep som skatteloven og de
300 fleste andre lover for lengst har vokset fra. Det er vel i våre dager bare folketellingslistene som ligger litt etter og bruker hovedperson og biperson, begreper som er fullstendig i strid med ektefellelovens uttrykkelige regel om

farens og morens likestilling innen familien.

305

Ved å innføre begrepet «hustrufradrag» og knytte dette til hustruens inntekt, har departementet for noen år siden slått fast, at dersom ektefellene finner ut at begges innsats i arbeidslivet gir for små resultater på grunn av skatten, er det i alle tilfelle hustruen som skal resignere og trekke seg tilbake til hjemmet. Det er i
310 denne forbindelse verdt å legge merke til det forslaget representanten Seip har lagt fram til § 44. sjette ledd. Han foreslår:

«Ektefeller som begge har inntekter ved arbeid kan ved ligningen kreve fradrag i den laveste inntekten - - - - -»

315

Fradraget er altså her ikke knyttet absolutt til hustruens inntekt, men til den av ektefellene som har den laveste inntekten. Dette må utvilsomt sies å være mer i overensstemmelse med ektefellenes jevnbyrdige stilling.

320

Hustrufradraget - det er et ord som ingen er noe glad i - hadde opprinnelig et dobbelt formål. Først og fremst skulle det kompensere de merutgifter som påløp i hjemmet, når hustruen på grunn av sitt yrke måtte være fraværende flere timer om dagen. Dessuten skulle fradraget motvirke skjerpet progresjon på grunn av fellesligningen, sa departementet. Nå avfeier departementet det hele
325 lettvint med å si at hvis man nå åpner en viss adgang til særskilt ligning, vil argument nummer to falle bort av seg selv. Så langt er det greit nok: Men departementet glemmer fullstendig at argument nummer en fremdeles står ved makt, og det har heller ikke kommunalkomiteens flertall vært oppmerksom på, ser det ut til.

330

De utgifter som påløper i hjemmet når begge foreldrene er ute i hvert sitt yrke, er på ingen måte forsvunnet, fordi om foreldrene kan lignedes hver for seg. Disse merutgiftene har overhodet ingen ting med ligningsmåten å gjøre. De er og blir utgifter til inntekts ervervelse. Behovet for fradrag er utvilsomt til stede også når
335 ektefellene foretrekker å lignedes hver for seg.

340

Ved å koble hustrufradraget til fellesligningen på denne måten, har departementet bl.a. skaffet seg argumenter for at adgangen til særskilt ligning vil bli lite nyttet. Det var jo det som var hensikten. Det ser ved første øyekast ut til
340 at man ikke vil tjene noe på å bli lignet for seg. Men det skyldes først og fremst at hustrufradraget etter forslaget faller bort ved særskilt ligning. En slik

sammenligning av to inkommensurable størrelser er vanskelig å karakterisere korrekt uten å overskride grenser for det parlamentarisk tillatelige. Det går
345 ganske enkelt ikke an å sammenligne fellesligningen med hustrufradrag på den ene siden - og særskilt ligning uten hustrufradraget på den andre siden.

Det er også et spørsmål om man har rett til å si at slike merutgifter i hjemmet ikke påløper i de tilfellene hvor hustruen driver sitt inntektsgivende arbeid
350 innen hjemmets fire vegger, eller hjemme på gården. En hustru som tar aktivt del i gårdsdriften, kan vanskelig samtidig holde effektiv øye med mindreårige barn. En bykvinne som for å styrke familiens økonomi og for å holde sine kunnskaper ved like, tar søm eller maskinskrivningsarbeid med seg hjem, kan heller ikke ha et øye på hver finger mens hun driver sitt arbeid. Og felles for
355 bymoren og landsmoren er at de begge vil måtte føre en husholdning som er dyrere, enn om de hadde kunnet ofre hele arbeidstiden på matlaging og på søm av barnetøy og slikt. Det er ikke så godt å dokumentere de utgiftene i et regnskap, men de er utvilsomt til stede.

Til tross for at departementet og kommunalkomiteen har mottatt tallrike henvendelser fra organisasjoner som påpeker det urettferdige i at hustrufradraget ikke er forslått innrømmet der hvor ektefellene arbeider i sin felles bedrift, til tross for at Riksskattestyret gjentatte ganger har innrømmet at en slik bestemmelse virker så urettferdig at en er nødt til å finne midler til å
365 overvinne kontrollvanskene, - til tross for alt dette, går allikevel komiteens flertall videre på den gamle linjen at hustrufradraget fortatt skal nektes de ektefellene som arbeider i sin felles bedrift, og at disse ektefeller iallfall ikke skal få lov å lignes hver for seg. Det er vanskelig å forså hvordan man her kan gjøre kontrollvanskene til en avgjørende hindring, når eksperten, Riksskattestyret,
370 ikke ser det slik.

Skatteutvalget av 1948 var i sin tid inne på tanken å forta en kontroll av den tiden som gikk med for hustruen til å tjene opp sin skattepliktige inntekt, og så gjøre hennes rett til hustrufradrag avhengig av denne tiden. En tilsvarende tanke
375 er Høires fraksjon i kommunalkomiteen inn på nå, idet det blir pekt på at for å kunne innrømme rett til særskilt ligning for ektefeller som arbeider i sin felles bedrift, bør man ha timelister, men for hvem? - timelister for hustrus arbeidstid i bedriften! Det hender jo at bedriften er hustruens, og at mannen arbeider i den. Så skal man gjøre seg opp et skjønn om hvorvidt det oppførte antall tiner
380 har rimelig sammenheng med hennes inntekt.

Jeg har den tiltro til Riksskattestyret at det vil kunne finne fram til
kontrollsystemer og skjønnsmessige vurderinger av ektefellens innsats i deres
385 felles bedrift, som ikke skal virke altfor inkvisitoriske og mistenkeliggjørende
verken for mannen eller hustruen.

Det blir også nødvendig for meg å si noen få ord om det to-delingsystemet som
det ser ut til at Høires fraksjon har en viss svakhet for. Dette systemet er, som
390 man vil vite, i bruk i både USA og i Vest-Tyskland. Selv har jeg hørt kyndige
folk fra Vest-Tyskland si at man der for lengst har begynt å angre på den
plutselige beslutningen, ikke bare fordi skatteprovenyet viste en uhyggelig
nedgang - det kunne i og for seg være grunn nok kanskje - men også fordi det
etter hvert begynner å gå opp for folk som skjønner seg på det, at grunnlaget for
395 en slik to-delning er falsk. Hvor ligger det rimelige i at en hjemmearbeidende
hustru skal skatte halvparten av mannens kontantinntekt, mens hennes eget
arbeid i hjemmet og med barna er verdsatt til null, for ikke å si til et minus, siden
hun får klassefradrag? Skulle noe sum være riktig som utgangspunktet for en to-
deling, måtte det være mannens kontantinntekt pluss verdien av hustruens
400 husarbeid. Men allikevel ville resultatet blitt galt. For hvor ligger det logiske i at
enhver gift person skal skatte av noe annet enn det vedkommende tjener?

Til slutt noen ord om den tekniske siden av saken. Hvis flertallets forslag skulle
gå igjennom, noe jeg selvsagt håper den ikke skal gjøre, fordi det er beheftet med
405 altfor mange urimeligheter, hvilken situasjon kommer da ligningsmyndighetene
opp i? Her har kommunalkomiteen innhentet uttalelser fra Ligningsutvalget,
og det er rene ord for pengene. Ligningsutvalget legger ikke skjul på at den
någjeldende beskatningen av ektefeller virker håpløst tungvindt for ligningsfolk,
særlig etter at vi fikk skatt av årets inntekt. Men Ligningsutvalget levner ingen
410 tvil om at den ordningen som flertallet går inn for, vil gjøre situasjonen meget,
meget verre.

Med den smule erfaring jeg selv sitter inne med fra ligningsarbeid, vil jeg si at
den eneste greie og holdbare løsningen er å ligne ektefellene fullstendig hver for
415 seg, altså slik som representanten Seip har foreslått. Det kan jeg også uten
vanskelighet lese mellom linjene i Ligningsutvalget uttalelse. Og bak mitt
synspunkt står - det kan jeg våge å si - ledelsen av ligningsvesenet i landet største
kommune, hvor 40 000 ektefeller i dag blir lignet sammen.

Flertallet feier Ligningsutvalgets betenkeligheter unna og mener det har funnet et Columbi egg, nemlig å sløyfe fordelingen av den skatten som faller på de formuesgjenstander som etter dets forslag skal lignes på den ektefelle som har den største inntekt, etter at de hver er lignet for sin egen kontante arbeidsinntekt. For et første er det en illusjon at denne lille forenklingen skulle bety noe vesentlig for ligningen, når en allikevel først må ligne noe poster på hver av ektefellene og skyve noe over på den ene part. Det er innviklet nok i seg selv. Dessuten bringer det hele systemet ut i et nytt uføre. Hvem skal være ansvarlig for den skatten som faller på felleseiet, når det ikke blir noen fordeling av den? Skal en unngå denne og de fleste andre tekniske vanskene, er særskilt ligning den eneste helt effektive løsningen. Dessuten er selvsagt særskilt ligning den prinsipielt riktige løsningen.

Jeg tar med dette opp representanten Seips dissens når det gjelder landsskattelovens §§ 16, 21, 44, 45, 56 og 75, referert i innstillingen på side 11, 2nen spalte, side 12 og side 13.

Kilde

Stortingsforhandlingene 1959, Del 8 side 483 - 489

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/samskattproblemet>